Glostrup provsti udgør en stor del af det oprindelige Smørum herreds provsti i Sjællands stift.

af provst Fred Andersen, Glostrup Provsti 1988 - 2006

Inddelingen i herreder går formentlig tilbage til Sven Estridsens tid (1047-1074 (76?)). Smørum herred omfattede de middelalderlige sogne Brøndbyvester/Brøndbyøster, Glostrup, Vallensbæk, Herstedøster/Herstedvester, Torslunde/Ishøj, Høje-Tåstrup, Sengeløse, Ledøje/Smørum, Ballerup/Måløv og Værløse. Hele Sjælland udgjorde ét stift med domkirke i Roskilde. Denne stiftsordning bestod indtil 1922.

Den oprindelige betydning af ordet herred er betegnelsen på et område, som dækker den kongelige lokalforvaltning. Herrederne dannede langt op i vor tid grundlag for inddelingen i retskredse i Danmark, ligesom de indtil 1970 også dannede grundlaget for inddelingen i provstier. Provstestillingen er også velkendt i middelalderen. Dens indhold består i tilsyn med økonomi og administrationen af den kirkelige jurisdiktion. Det drejede sig ikke mindst om tienden, en kirkeskat, som blev fastsat i naturalier dvs. i sæd, korn og kvæg. Tienden blev opkrævet og fordelt med 1/3 del til kirken, 1/3 del til præsten og 1/3 del til biskoppen. Derfor var det vigtigt, at der var et lokalt tilsyn og samarbejde mellem provst, kirkeværger og kirkepatroner.

Efter reformationen i 1536 inddrog kongen alle klosterbesiddelser, domkapitlernes ejendom (som samlet udgjorte ca.1/3 del af rigets produktionsapparat) og den tredjedel af tienden som tilfaldt biskoppen. Kronen bevarede den kirkelige administration på lokalt plan med provstier, provster, kirkepatroner og kirkeværger.

Efter amternes oprettelse i 1662 lægges tilsynet med skolevæsnet hen til provstens opgaver. I Christian den V s Danske Lov fra 1685, 2.bog kap.16 hedder det: "Der skal være een Provst i hvert Herred, som skal være Superintendentens (biskoppens) Medhielper, at tilholde Kirke- og Skole-Tienere at gøre deres Embede, og see til at alting gaaer alle vegne skikkelig og ret til". I 2.bog, kap.22 omhandles kirkeejere og kirkeværgernes forhold.

Omkring år 1700 bortsælger kongen kirkens tredjedel af tienden på auktion til private for at finansiere landets krige mod svenskerne, men alligevel bliver provstiordningen bevaret stort set uændret op gennem tiden i 1800-tallet. Da amtet dækker både Smørum og Sokkelund herreder er det ikke usandsynligt, at begge herreder har haft fælles provst over en lang årrække. På denne tid taler man bl.a. om "Amtsprovster",

som også har tilsyn med skole og undervisning foruden det almindelige tilsyn med præster, kirker og sogne.

Efter indførelsen af Grundloven af 1849 skete der ingen administrative ændringerne af provstierne. Forfatningskommissionens arbejde, som skulle løse forholdet mellem stat og folkekirke, blev resultatløst, og senere lagde krigen i året1864 beslag på alles opmærksomhed og kræfter.

I tiden op mod år 1900 blev Vestegnen og dermed Smørum herred et forsyningsområde for Københavns hastigt voksende befolkning. I sidste tredjedel af århundredet blev det kommunale selvstyre lovfæstet, hvad der senere fik stor betydning for sognenes kirkelige liv.

Da J. C. Christensen som ny minister i Folketinget fremlægger Lov om Menighedsråd til ikrafttræden den 1/1 1904 var det hensigten at indføre demokratiet i folkekirken, idet loven bestemte, at der for alle sogne i landet skulle vælges menighedsråd til sammen med præsten at tage medansvar for den lokale kirkes forhold.

Netop samme dag som de kirkelige love trådte i kraft fremlagde landbrugsministeren Lov om tvungen Tiendeafløsning. Da både tienden til biskoppen ved reformationen var inddraget af kongen, og kongen ved auktion kort før 1700 havde solgt tienden til kirken til private., bestemte den nye lov, at tienden til præsten fremover (tienden var ikke en personafgift til staten, men en ejendomsskat, som blev lignet på bondejord alene, og som blev indbetalt til stifterne, der anvendte midlerne til oprettelse af nye præstestillinger, men disse midler blev ikke udbetalt som supplement til præstelønninger) skulle reguleres gennem en årligt fastsat kapitel takst. Afregningen blev nærmest en økonomisk ruin for folkekirken navnlig under dyrtid og kriser (da pengene blev anbragt i obligationer, som mistede deres værdi) på trods af, at meningen var, at folkekirken skulle hvile økonomisk i sig selv.

I 1908 blev Det Kirkelige Udvalg nedsat til at løse forfatningsspørgsmålet om forholdet mellem stat og folkekirke heller ikke denne gang kom der et resultat.
I 1913 vedtages en ny præstelønningslov; præstens løn bestod indtil da hovedsagelig af højtidsoffer (2 gang årligt) og betaling for kirkelige handlinger (pr. gang). Nu foreslås en ligning på alle medlemmer i sognet.
I 1919 vedtages en jordreform, hvorefter al præstegårdsjord inddrages og udstykkes til landbrug på 7ha., og med præstegårdsbrug på samme størrelse.

For at klare de økonomiske problemer bestemmer man, at der skal lignes en landskirkeskat. De tidligere ydelser bortfalder, og præsterne lønnes af staten. Stiftsmidlerne, som omfatter tiendeafløsningssummer af købstadskirker og andre

selvejende kirkers midler skal nu forvaltes af stiftskasserere, mens afløsningssummerne for præstegårdene bestyres som hjemmemidler af menighedsrådet. Stiftsmidler og hjemmemidler kaldes undertiden for kirkens egne midler, hvortil så kommer kirkeskatten og statstilskuddet.

Efter genforeningen med Sønderjylland og for at afslutte forhandlingerne om folkekirkens økonomiske grundlag udarbejder J. C. Christensen som kirkeminister Kirkelovene af 1922, en lovsamling på 9 love til regulering af folkekirkens forhold. Heri var også indeholdt en lov om oprettelsen af et provstiudvalg i hvert provsti bestående af provsten og 2 læge medlemmer, samt en lov om deling af Sjællands stift i to stifter: Et Roskilde stift og et Københavns stift. Københavns stift kom til at omfatte hele Københavns amt med Sokkelund og Smørum herreder foruden Københavns og Frederiksberg kommuner.

Det nye Københavns stift omfattede ved sin oprettelse ca. 700.000 mennesker, hvilket siger noget om det befolkningspres, som lå på hovedstaden og dens nærmeste omegn. Derfor nedsatte regeringen et "Egnsplanudvalg" i 1928 med det formål at udarbejde planer om boligbyggeri, erhvervsudnyttelse, trafik- og forsyningskorridorer samt rekreative områder. Denne plan indgik senere i "Byplansloven" af 1938, og selvom besættelsestiden satte alt i stå blev planerne taget op igen i den såkaldte Fingerplan i 1947 som endelig blev fulgt op af Lov om planlægning af Køge Bugt området i 1961. Disse love og planer fik overordentlig betydning både for de kommunale forhold og for sognenes udvikling i Smørum herreds provsti, selvom den store befolkningstilvækst først viste sig omkring midten af 1950'erne.

Derfor var det igen nødvendigt at oprette et nyt Helsingør stift i 1960. Det omfattede Frederiksborg og Københavns amter med en befolkning på ca. 800.000 mennesker. Københavns stift havde på samme tidspunkt et befolkningstal på ca. 750.000 mennesker.

Smørum herreds provsti som blev lagt under det nye Helsingør stift udgjorde arealmæssigt det samme område som ved sin oprettelse i middelalderen, men rummede nu en befolkning på 93.000 mennesker, 12 sogne, 19 kirker og 25 præster, af nyere oprettede sogne var alene Tåstrup Nykirke sogn (1907/08).

Opgaven for menighedsråd og provstiudvalg var i samarbejde med biskop, stiftsøvrighed og kirkeministerium at skabe de nødvendige tidssvarende rammer for evangeliets forkyndelse i de meget folkerige sogne i Smørum herreds provsti; med jævne ord betød det bygning af kirker, etablering af midlertidige kirkerum

vandrekirker, opførelse af sognegårde og lokaler til undervisning på alle alderstrin, anlæggelse af kirkegårde og krematorier, anskaffelse af præsteboliger samt endvidere ansættelse af præster, kordegne, organister, kirkesangere, sognehjælpere, kirketjenere, konfirmandlærere, kirkegårdsledere, gravere og gartnere samt medhjælpere, vikarer etc.

Midlerne til dækning af disse udgifter er kommet fra den kirkelige ligning (kirkeskatten) og fra lån i de af stiftsøvrigheden forvaltede midler. I hele dette forløb har J. C. Christensens lovgivning stået sin prøve. Demokratiseringen af folkekirken har bevirket, at mange mennesker har engageret sig i deres lokale kirkes arbejde uden at modtage noget vederlag til gengæld.

Løsningen af de ovenfor skitserede opgaver havde imidlertid slet ikke kunnet lade sig gøre uden en af folketinget gennemført lovgivning. Her skal blot nævnes nogle enkelte væsentlige eksempler: Love om finansiering af kirkebyggeri over den kirkelige ligning 1956 og 1961. Loven om kvindelige præster 1947. Præsteansættelsesloven af 1962 § 2. Lov om adgang til præsteembeder 1971 (ophævet 1981). Bestemmelser om forberedende konfirmandundervisning. Lov om sognehjælpere 1999.

Af særlige begivenheder i provstiet i årene til og med 1971 kan nævnes: etableringen af en vandrekirke, som senere afløses af opførelsen af Nygård sogns kirke (1966), opførelsen af Skovvejskirken i Ballerup (1969) og af Østervangskirken i Glostrup (1970) samt etableringen af Lille Værløse kirke (1971).

I året 1972 blev den nordvestlige del af Smørum herreds provsti udskilt som Ballerup-Værløse provsti omfattende sognene Ballerup, Pederstrup, Måløv, Skovlunde, Værløse, og Ledøje/Smørum. Den øvrige og største del af Smørum herreds provsti fik herefter betegnelsen Glostrup-Høje Tåstrup provsti, men allerede få år senere i året 1976 blev der igen foretaget en udskillelse af et nyt Høje Tåstrup provsti omfattende sognene Torslunde/Ishøj, Høje Tåstrup, Hedehusene/Reerslev, Fløng, Tåstrup Nykirke, Rønnevang og Sengeløse. Inden udskillelsen fandt sted, var Rønnevang kirke bygget i året 1976.

Det nuværende Glostrup provsti bestod i året 1976 af sognene Brøndbyvester, Brøndbyøster, Brøndby Strand (oprettet 1973), Glostrup, Vallensbæk, Herstedøster/Herstedvester. Nygård kirkes sogn blev udskilt fra Brøndbyøster og oprettet som selvstændigt sogn 1979. Herstedøster sogn blev udskilt fra Herstedvester sogn og Herstedvester sogn fra Herstedøster i 1985 og samme år blev Opstandelseskirkens sogn udskilt fra Herstedøster/Herstedvester sogne. Brøndby

Strand kirke og Opstandelseskirken blev begge bygget færdige i 1984. I året 1992 blev der indviet et kirkerum i den lukkede anstalt i Herstedvester.

Fra 1976 og fremover blev der bygget sognegårde og erhvervet lokaler til brug for konfirmandundervisning og andet kirkeligt arbejde. Samtidig voksede behovet for plads til den kirkelige administration i takt med lovgivningens detaljerede krav, også menighedsrådene havde brug for plads til at løse deres administrative opgaver. Mange nye præsteembeder blev oprettet i perioden, og der blev anskaffet eller opført mange præsteboliger, fordi præsten har pligt til at bo i sognet. Der har i samme tidsrum også været store udvidelser af kirkegårdene i provstiet og af krematoriet i Glostrup.

Det er svært at udpege det særlige ved Glostrup provsti. Det er et meget stort provsti med mange ansatte og mange afvekslende tilsynsopgaver, der omfatter ikke alene kirkesognene, men også fængslet i Vridsløselille og den lukkede anstalt i Herstedvester, amtssygehuset i Glostrup samt Nordvang.

Fred Andersen den 29. august 2010.